

॥ అవ్యక్తపనిషత్ ॥

స్వాజ్ఞానాసురరాడ్మాసస్వజ్ఞాననరకీసరీ ।

ప్రతియోగివినిర్ముక్తం బ్రహ్మమాత్రం కరోతు మామ్ ॥

ఓం ఆప్యాయన్తు మమాజ్ఞాని వాక్పాణశ్శక్తుః శ్రోత్రమథో

బలమిన్ద్రియాణి చ ॥ సర్వాణి సర్వం బ్రహ్మోపనిషదం మాహం

బ్రహ్మ నిరాకుర్యాం మా మా బ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణ-

మస్తస్వనిరాకరణం మేస్తు తదాత్మని నిరతే య ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే

మయి సన్తు తే మయి సన్తు ॥

ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

హరిః ఓం ।

పురా కిలీదం న కించన్నాసీన్న ద్యౌర్నాన్తరిక్షం

న పృథివీ కేవలం జ్యోతిరూపమనాద్యనన్తమనన్వసూలరూపమరూపం

రూపవదవిజ్ఞేయం జ్ఞానరూపమానన్తమయమాసీత్ ।

తదనన్యత్తద్వేదాభూద్ధరితమేకం రక్తమపరమ్ ।

తత్ర యద్రక్తం తత్పుంసో రూపమభూత్ । యద్ధరితం తన్నాయాయాః ।

తౌ సమగచ్ఛతః । తయోర్వీర్యమేవమనన్తత్ । తదవర్ధత ।

తదణ్ణమభూధైమమ్ । తత్పరిణమమానమభూత్ ।

తతః పరమేష్ఠీ వ్యజాయత । సోఽభిజిజ్ఞాసత కిం మే కులం కిం మే

కృత్యమితి । తం హ వాగద్రుశ్యమానాభ్యువాచ భోభో ప్రజాపతే

త్వమవ్యక్తాదుత్పన్నోఽసి వ్యక్తం తే కృత్యమితి । కిమవ్యక్తం

యస్మాదహమాసిషమ్ । కిం తద్వ్యక్తం యస్మే కృత్యమితి ।

సాబ్రవీదవిజ్ఞేయం హి తత్సాన్య తేజః । యదవిజ్ఞేయం తదవ్యక్తమ్ ।

తచ్ఛేజ్జిజ్ఞాససి మావగచ్ఛేతి । స హోవాచ కైషా త్వం

బ్రహ్మవాగ్మదసి శంసాత్మానమితి । సా త్వబ్రవీత్తవసా మాం

విజిజ్ఞాసస్వేతి । స హ సహస్రం సమా బ్రహ్మచర్యమధ్యువాసాధ్యువాస ॥ ౧ ॥

అథావశ్యద్రుచమానుష్ఠుభీం పరమాం విద్యాం

యస్యాజ్ఞాన్యన్యే మన్తాః । యత్ర బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠితమ్ ।

విశ్వేదేవాః ప్రతిష్ఠితాః । యస్మాం న వేద కిమన్యైర్వేదైః

కరిష్యతి | తాం విదిత్వా స చ రక్తం జిజ్ఞాసయామాస |
 తామేవమనూచానాం గాయన్నాసిష్ఠ | సహస్రం సమా
 ఆద్యస్తనిహితోఽగ్రేణ పదాన్యగాయత్ | సహస్రం
 సమాస్తధైవాక్షరశః | తతోఽపశ్యజ్యోతిర్మయం
 శ్రియాలిజ్గితం సువర్ణరథం శేషఫణాచ్ఛదితమౌలిం
 మృగముఖం నరవపుషం శశిసూర్యహవ్యవాహనాత్మకనయనత్రయమ్ |
 తతః ప్రజాపతిః ప్రణివపాత నమోనమ ఇతి | తథైవర్పాథ తమస్తాత్ |
 ఉగ్రమిత్యాహ ఉగ్రః ఖలు వా ఏష మృగరూపత్వాత్ | వీరమిత్యాహ
 వీరో వా ఏష వీర్యవత్త్వాత్ | మహావిష్ణుమిత్యాహ మహతాం వా ఆయం
 మహానోదసీ వ్యాప్య స్థితః | జ్వలన్తమిత్యాహ జ్వలన్నివ ఖల్వసావవస్థితః |
 సర్వతోముఖమిత్యాహ సర్వతః ఖల్వయం ముఖవాన్విశ్వరూపత్వాత్ |
 నృసింహమిత్యాహ యథా యజురేవైతత్ | భీషణమిత్యాహ భీషా వా
 అస్మాదాదిత్య ఉదేతి భీతశ్చన్తమా భీతో వాయుర్వాతి భీతోఽగ్నిర్దహతి
 భీతః పర్జన్యో వర్షతి | భద్రమిత్యాహ భద్రః ఖల్వయం శ్రియా జుష్టః |
 మృత్యోర్మృత్యుమిత్యాహ మృత్యోర్వా ఆయం మృత్యురమృతత్వం ప్రజానామన్నాదానామ్ |
 నమామీత్యాహ యథా యజురేవైతత్ | అహమిత్యాహ యథా యజురేవైతత్ || ౨ ||
 అథ భగవాన్స్తమబ్రవీత్ప్రజాపతే ప్రీతోఽహం కిం తవేషితం
 తదాశంసేతి | స హోవాచ భగవన్నవ్యక్తాదుత్పన్నోఽస్మి
 వ్యక్తం మమ కృత్యమితి పురాశ్రావి | తత్రావ్యక్తం భవానిత్యజ్ఞాయి
 వ్యక్తం మే కథయేతి | వ్యక్తం వై విశ్వం చరాచరాత్మకమ్ |
 యద్వ్యజృతే తద్వ్యక్తస్య వ్యక్తత్వమితి | స హోవాచ న శక్నోమి
 జగత్ప్రమ్మముపాయం మే కథయేతి | తమువాచ పురుషః ప్రజాపతే
 శృణు సృష్టేరుపాయం పరమం యం విదిత్వా సర్వం జ్ఞాన్యసి |
 సర్వత్ర శక్త్యసి సర్వం కరిష్యసి | మయ్యగ్నో స్వాత్మానం
 హవిర్ధ్యాయేత్తయైవానుష్టుభర్పా | ధ్యానయజ్ఞోఽయమేవ |
 ఏతద్వై మహోపనిషద్దేవానాం గుహ్యమ్ | న హ వా ఏతస్య సామ్నా
 నర్పా న యజుషార్థో ను విద్యతే | య ఇమా వేద స సర్వాన్కామానవాప్య
 సర్వాంల్లోకాశ్చిత్వా మామేవాభ్యుపైతి న స పునరావర్తతే య ఏవం వేదేతి || ౩ ||
 ప్రజాపతిస్తం యజ్ఞాయం వసీయాంసమాత్మానం మన్యమానో

మనోయజ్ఞేనేజీ | సప్రణవయా తయైవర్చా హవిర్యోత్వాత్మానమాత్మన్యగ్నౌ జుహుయాత్ |

సర్వమజానాత్సర్వత్రాశకత్సర్వమకరోత్ |

య ఏవంవిద్వానిమం ధ్యానయజ్ఞమనుతిష్ఠేత్స సర్వజ్ఞోఽనంతశక్తిః

సర్వకర్తా భవతి | స సర్వాంలొకాశ్చోత్వా బ్రహ్మ పరం ప్రాప్నోతి || ౪ ||

అథ ప్రజాపతిర్లొకాన్సిస్సక్తమాణస్తస్యా ఏవ విద్యాయా యాని

త్రింశదక్షరాణి తేభ్యస్త్రీంలొకాన్ | అథ ద్వే ద్వే అక్షరే

తాభ్యాముభయతో దధార | తస్యా ఏవర్సో ద్వాత్రింశద్భిరక్షరైస్తాస్తేవాన్నిర్మమే |

సర్వైవ స ఇన్ద్రోఽభవత్ | తస్మాదిన్ద్రో దేవానామధికోఽభవత్ |

య ఏవం వేద సమానానామధికో భవేత్ |

తస్యా ఏకాదశభిః పాదైరేకాదశ రుద్రాన్నిర్మమే | తస్యా ఏకాదశభిరేకాదశాదిత్యాన్నిర్మమే |

సర్వైవ స విష్ణుర్భవత్ | తస్మాద్విష్ణురాదిత్యానామధికోఽభవత్ | య ఏవం వేద సమానానామధికో

భవేత్ | స చతుర్భిశ్చతుర్భిరక్షరైరష్టౌ వసూనజనయత్ |

స తస్యా ఆద్యైర్దాద్వదశభిరక్షరైర్బ్రాహ్మణమజనయత్ |

దశభిర్దశభిర్విక్రుత్తే | తస్మాద్బ్రాహ్మణో ముఖ్యో భవతి |

ఏవం తన్ముఖ్యో భవతి య ఏవం వేద |

తూష్టిం శూద్రమజనయత్తస్మాచ్ఛూద్రో నిర్విద్యోఽభవత్ |

న వేదం ఇవా న నక్తమాసీదవ్యావృతమ్ |

స ప్రజాపతిరానుష్టుభాభ్యామర్ధర్చాభ్యామహోరాత్రావకల్పయత్ |

తతో వైచ్యుత్ వ్యేవాస్మా ఉచ్ఛతి | అథో తమ ఏవాపహతే |

ఋగ్వేదమస్యా ఆద్యాత్పాదాదకల్పయత్ | యజుర్వితీయాత్ |

సామ తృతీయాత్ | అథర్వాఙ్గిరసశ్చతుర్థాత్ యదష్టాక్షరపదా

తేన గాయత్రీ | యదేకాదశపదా తేన త్రిష్టుప్ |

యచ్ఛతుష్టదా తేన జగతీ యద్ద్వాత్రింశదక్షరా తేనానుష్టుప్ |

సా వా ఏషా సర్వాణి ఛన్దాంసి | య ఇమాం సర్వాణి ఛన్దాంసి వేద |

సర్వం జగదానుష్టుభ ఏవోత్పన్నమనుష్టుప్ప్రతిష్ఠితం

ప్రతిష్ఠితం యశ్చైవం వేద || ౫ ||

అథ యదా ప్రజాః సృష్టా న జాయస్తే ప్రజాపతిః కథం

న్విమాః ప్రజాః సృజేయమితి చింతయన్నుగ్రమితీమామృచం

గాతుముపాక్రామత్ | తతః ప్రథమపాదాదుగ్రూపో దేవః

ప్రాదురభూత్ ఏకః శ్యామః పురతో రక్తః పినాకీ స్త్రీపుంసరూపస్తం
 విభజ్య స్త్రీషు తస్య స్త్రీరూపం పుంసి చ పుంరూపం వ్యధాత్ |
 ఉభాభ్యానంశాభ్యాం సర్వమాదిష్టః | తతః ప్రజాః ప్రజాయన్తే |
 య ఏవం వేద ప్రజాపతేః సోఽపి త్ర్యమ్బక ఇమామృచముద్గాయన్నుద్ధృథితజటాకలాపః
 ప్రత్యగ్జ్యోతిష్ట్యాత్మస్యేవ రన్తారమితి |
 ఇన్ద్రో వై కిల దేవానామనుజావర ఆసీత్ | తం ప్రజాపతిరబ్రవీద్గచ్ఛ
 దేవానామధిపతిర్భవేతి | సోఽగచ్ఛత్ | తం దేవా ఊచురనుజావరోఽసి
 త్వమస్మాకం కుతస్తాద్విపత్యమితి | స ప్రజాపతిమభ్యేత్తోవాచైవం
 దేవా ఊచురనుజావరస్య కుతస్తవాధిపత్యమితి | తం ప్రజాపతిరిన్ద్రం
 త్రికలశైరమృతపూర్ణైరానుష్టుభాభిమన్త్రితైరభిషిచ్య తం
 సుదర్శసేన దక్షిణతో రరక్ష పాశ్చజన్యేన వామతో ద్వయేనైవ
 సురక్షితోఽభవత్ | రోక్ష్మీ ఫలకే సూర్యవర్చసి మన్తమానుష్టుభం
 విన్యస్య తదస్య కణ్ఠే ప్రత్యముఞ్చత్ | తతః సుదుర్నిరీక్షోఽభవత్ |
 తస్మై విద్యామానుష్టుభీం ప్రాదాత్ | తతో దేవాస్తమాధిపత్యాయానుమేనిరే |
 స స్వరాడభూత్ | య ఏవం వేద స్వరాడ్ భవేత్ | సోఽమన్యత పృథివీమపి
 కథమపాం జయేయమితి | స ప్రజాపతిముపాధావత్ |
 తస్మాత్ప్రజాపతిః కమరాకారమిన్ద్రనాగభుజగేన్ద్రాధారం
 భద్రాసనం ప్రాదాత్ | స పృథివీమభ్యజయత్ | తతః స
 ఉభయోర్లోకయోరధిపతిరభూత్ | య ఏవం వేదోభయోర్లోకయోరధిపతిర్భవతి |
 స పృథివీం జయతి యా వా అప్రతిష్ఠితం శిథిలం భ్రాతృవేభ్యో
 వసీయాన్భవతి యశ్చైవం వేద యశ్చైవం వేద || ౬ ||
 య ఇమాం విద్యామధీతే స సర్వాన్వేదానధీతే | స సర్వైః క్రతుభిర్యజతే |
 స సర్వతీర్థేషు స్నాతి | స మహాపాతకోపపాతకైః ప్రముచ్యతే | స
 బ్రహ్మవర్చసం మహదాఘ్నయాత్ | ఆబ్రహ్మణః పూర్వానాకల్పాఽశ్చోత్తరాంశ్చ
 వంశాన్పునీతే | నైసమపస్మారాదయో రోగా ఆదిధేయః | సయక్షాః
 సవ్రేతపిశాచా అవ్యేనం స్పృష్ట్వా దృష్ట్వా శ్చుత్వా వా
 పాపినః పుణ్యాంలీకానవాఘ్నయః | చిన్వితమాత్రాదస్య సర్వేఽర్థాః
 సిద్ధీయః | పితరమివైనం సర్వే మన్యన్తే | రాజానశ్చాస్యాదేశకారిణో
 భవన్తి | న చాచార్యవ్యతిరిక్తం శ్రేయాంసం దృష్ట్వా నమస్కూర్యాత్ |

న చాస్మాదుపావరోహేత్ | జీవన్ముక్తశ్చ భవతి | దేహాస్తే తమసః పరం
ధామ ప్రాప్నుయాత్ | యత్ర విరాణ్ నృసింహోఽవభాసతే తత్ర ఖలూపాసతే |
తత్స్వరూపధ్యానపరా మునయ ఆకల్పాస్తే తస్మిన్నేవాత్మని లీయస్తే | న చ
పునరావర్తస్తే | న చేమాం విద్యామశ్రద్ధధానాయ బ్రూయాన్నాసూయావతే
నానూచానాయ నావిష్ణుభక్తాయ నానృతినే నాతపసే నాదాన్తాయ
నాశాన్తాయ నాదీక్షితాయ నాధర్మశీలాయ న హింసకాయ నాబ్రహ్మచారిణ
ఇత్యేషోపనిషత్ ||

ఓం ఆప్యాయన్తు మమాఙ్గాని వాక్పాణశ్శక్తుః శ్రోత్రమథో
బలమిన్ద్రియాణి చ || సర్వాణి సర్వం బ్రహ్మోపనిషదం మాహం
బ్రహ్మ నిరాకుర్యాం మా మా బ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణ-
మస్త్వనిరాకరణం మేస్తు తదాత్మని నిరతే య ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే
మయి సన్తు తే మయి సన్తు || ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః || హరిః ఓం తత్సత్ ||
ఇత్యవ్యక్తోపనిషత్సమాప్తా ||

For corrections
Mail to urbhaskar@yahoo.com